

Voorwoord Directie

2013: een spectaculair en bewogen jubileumjaar

2013 was een spectaculair en bewogen jaar voor het Van Gogh Museum. De collectie was tijdelijk te zien op een andere locatie, de Hermitage Amsterdam. Na een ingrijpende renovatie van zeven maanden openden we op 1 mei weer onze deuren voor ons publiek op het vertrouwde Museumplein. Het Van Gogh Museum markeerde dit belangrijke moment met de grote jubileumtentoonstelling *Van Gogh aan het werk*. Deze tentoonstelling, in het jaar dat de kunstenaar 160 jaar geleden was geboren, was bovendien de kroon op het acht jaar durende onderzoek naar Van Goghs atelierpraktijk. Al even spectaculair was de onthulling een paar maanden later van de ontdekking van een nieuw schilderij van Van Gogh, *Zonsondergang bij Montmajour*.

Ons gastverblijf in de Hermitage Amsterdam was zeer succesvol. De presentatie *Vincent. Het Van Gogh Museum in de Hermitage Amsterdam*, waar 75 Van Gogh-werken waren te zien, trok in zeven maanden tijd 665.000 bezoekers. Onder hen waren opmerkelijk veel Nederlandse bezoekers, ruim 2,5 keer zo veel als in een vergelijkbare periode in het Van Gogh Museum zelf. Dit bevestigde weer dat Vincent van Gogh ook onder Nederlanders nog steeds erg geliefd is.

Wij willen nogmaals onze grote dank uitspreken aan de directie en de medewerkers van de Hermitage Amsterdam voor hun gastvrijheid en de goede samenwerking. Een welgemeend woord van dank ook aan ons netwerk van steunverleners. De verhuizing naar de Hermitage Amsterdam was niet mogelijk geweest zonder de Vincent van Gogh Stichting, de gemeente Amsterdam en Amsterdam Marketing die ons ondersteunden bij de realisatie en de promotie van dit unieke project.

De jubileumtentoonstelling *Van Gogh aan het werk*, waarmee het Van Gogh Museum op 1 mei heropende, liet zien hoe de kunstenaar het vak leerde, van zijn eerste experimentele tekeningen tot zijn beroemde latere werk. De tentoonstelling omvatte zo'n 200 werken, waaronder 150 schilderijen, werken op papier, brieven en persoonlijke materialen van de schilder, zoals zijn originele schetsboekjes, verftubes en het enige bewaard gebleven palet, afkomstig uit het Parijse Musée d'Orsay. Topstukken uit de eigen collectie leverden met bijzondere bruiklenen unieke combinaties op die illustreerden hoe Van Gogh zich in tien jaar ontwikkelde tot een uniek kunstenaar met een imposant oeuvre. De tentoonstelling was tot en met 12 januari 2014 te zien.

In samenhang met deze tentoonstelling organiseerden we het internationale symposium 'Van Gogh's Studio Practice in Context'. Twintig vooraanstaande onderzoekers uit binnen-

en buitenland belichtten allerlei aspecten van Van Goghs atelierpraktijk en van enkele van zijn tijdgenoten. De grote belangstelling uit binnen- en buitenland voor dit meerdaagse symposium onderstreepte de rol van het Van Gogh Museum als hét kennisinstituut van het culturele erfgoed van Van Gogh.

Het symposium en de tentoonstelling vormden de afsluiting van het langlopende innovatieve multidisciplinaire onderzoek naar het leven en de werkwijze van Vincent van Gogh. Het Van Gogh Museum voerde dit onderzoek uit samen met *Partner in Science* Shell Nederland en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. De resultaten van het onderzoek zijn gebundeld in de Engelstalige wetenschappelijke publicatie *Van Gogh's Studio Practice*. Ruim dertig onderzoekers verleenden hun medewerking aan deze baanbrekende publicatie, waarvan het eerste exemplaar tijdens het symposium werd overhandigd aan prof. dr. Hans Clevers, president van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW).

Onderzoek naar Van Gogh en zijn kunst is van cruciaal belang voor ons museum. Niet alleen om de collectie voor deze en toekomstige generaties te behouden, maar ook om onze kennis over het werk en leven van Van Gogh te vergroten. Op 9 september konden wij na een jarenlang intensief onderzoek de ontdekking bekendmaken van een nieuw werk van Van Gogh, *Zonsondergang bij Montmajour*. De onthulling van het doek was wereldwijd 'breaking news'.

Een ontdekking van dit kaliber was in de geschiedenis van het Van Gogh Museum nog nooit voorgekomen. Het is al extreem zeldzaam dat er een nieuw schilderij aan het oeuvre van Van Gogh kan worden toegevoegd. Maar zeer bijzonder is dat het opmerkelijk grote schilderij kan worden beschouwd als een scharnierstuk in zijn oeuvre, uit wat velen zien als het hoogtepunt van zijn artistieke prestatie, zijn periode in het Zuid-Franse Arles.

Trots zijn we ook op de eerste serie Relievo's, driedimensionale reproducties van meesterwerken van Van Gogh. Deze reproducties zijn van zo'n hoge kwaliteit dat ze het originele werk ongekend dicht benaderen. De benodigde techniek werd door het museum in samenwerking met Fujifilm ontwikkeld. De eerste serie bestaat uit reproducties van *Amandelbloesem*, *Zonnebloemen*, *De oogst*, *Korenveld onder onweerslucht* en *Boulevard de Clichy*. Deze collectie werd op 15 juli in Hongkong gelanceerd, en vervolgens in Taiwan en de Benelux, onder grote belangstelling van de wereldpers. De succesvolle introductie van de Relievo's vormt een belangrijke inkomstenbron en draagt bij aan de stevige financiële basis van het museum.

Het afgelopen jaar stond verder in het teken van de voorbereidende activiteiten voor de bouw van een nieuwe entree

aan het Museumplein. De vervulling van deze lang gekoesterde wens kwam een belangrijke stap dichterbij toen we op 13 februari het conceptontwerp van het open en transparante gebouw konden presenteren. Op 16 april 2014 is het officiële startschot voor de bouw gegeven. Het museum financiert dit bouwproject grotendeels zelf. Van het benodigde bouwbedrag van € 17 miljoen is nu ruim € 10 miljoen binnen dankzij eigen financiële middelen en steun van onder meer het Ministerie van OC&W, de BankGiro Loterij, de gemeente Amsterdam, Stadsdeel Zuid, Yanmar, het Elise Mathilde Fonds en diverse stichtingen en particulieren. Met het conceptontwerp in de hand zijn we onverminderd doorgegaan met de werving van de overige € 7 miljoen. We zijn verheugd dat het Van Gogh Museum en het nieuwe entreegebouw op veel enthousiasme en steun van (potentiële) schenkers kunnen rekenen.

Met opnieuw een hoog bezoekersaantal en een snel groeiende online fanbase sluit het Van Gogh Museum een succesvol jaar af. In 2013 bezochten ruim 1,4 miljoen Van Gogh-liefhebbers de collectie van het museum. Mede dankzij de tijdelijke presentatie in de Hermitage Amsterdam is dat hetzelfde bezoekersaantal als vorig jaar. Daarnaast groeide het online netwerk van het Van Gogh Museum exponentieel, de fanbase op Facebook steeg van 75.000 naar 200.000, op Twitter van 50.000 naar 75.000 en maar liefst meer dan 3 miljoen Van Gogh fans volgen het museum via Google+. Daarmee heeft het museum in Nederland een online toppositie en met Google+ zelfs ook wereldwijd een nummer 1 positie onder musea.

In De Mesdag Collectie Den Haag – het museum dat onder het beheer van het Van Gogh Museum valt – opende de burgemeester van Den Haag Jozias van Aartsen in juni de tentoonstelling *Verbeelding van de Oriënt*. Gedreven door nieuwsgierigheid en op zoek naar exotische voorstellingen reisden in de 19de eeuw veel westerse kunstenaars naar de voornamelijk islamitische landen rondom de Middellandse Zee. Deze zogeheten oriëntalistische schilderden drukbevolkte straten en betoverende vrouwen en brachten zo het leven en de mensen in beeld. In de tentoonstelling werden bijzondere oriëntalistische werken samengebracht, van onder anderen Nederlands bekendste oriëntalist Marius Bauer en de befaamde Amerikaanse kunstenaar John Singer Sargent. Met een combinatie van schilderijen, sculpturen, werken op papier en kunstnijverheid bracht de tentoonstelling de pracht van de Oriënt in beeld.

Op 14 december opende *Hoe verzamelt een kunstenaar?* Deze tentoonstelling liet het werk zien van acht hedendaagse kunstenaars voor wie verzamelen een belangrijke rol speelt in hun werk. De inspiratie voor deze presentatie was Hendrik Willem Mesdag, die niet alleen schildert maar ook fervent kunstverzamelaar was. De tentoonstelling was samengesteld door

de twaalf curatoren in spe die deelnamen aan de cursus *De kunst van het tentoonstellen* in het Van Gogh Museum.

In ons online Jaarverslag 2013 kunt u meer lezen over bovengenoemde en alle andere activiteiten die wij ondernamen in ons jubileumjaar. Een jaar dat wij zonder de vitale steun van onze partners, sponsoren en overige betrokkenen niet op deze manier en in deze omvang hadden kunnen realiseren.

De Vincent van Gogh Stichting en de BankGiro Loterij, onze vaste partners, zijn wij buitengewoon erkentelijk voor de aanhoudende en genereuze steun die zij ons museum geven. Door hun betrokkenheid kunnen we nieuwe activiteiten blijven ontwikkelen om zo een breed (internationaal) publiek te inspireren en te verrijken met het leven en werk van Vincent van Gogh en zijn tijdgenoten. We voelen ons gesterkt daardoor, nu en in de toekomst.

De Vincent van Gogh Stichting maakt onder andere het doorlopende onderzoek naar onze prentencollectie mogelijk, waardoor we deze belangrijke collectie duurzaam kunnen ontsluiten voor het publiek. De Bankgiro Loterij heeft ons ook in 2013 een belangrijk bedrag geschonken voor het verwerven van nieuwe aanwinsten, en daarnaast € 4,5 miljoen, verspreid over drie jaar, toegezegd voor de realisatie van het nieuwe entreegebouw.

Het onderzoek naar *Van Goghs atelierpraktijk* werd jarenlang ondersteund door *Partner in Science* Shell Nederland, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en Stichting De Gijsselaar-Hintzenfonds. De uitkomsten van dit onderzoek zijn niet alleen van grote waarde voor onze kennis over de kunstenaar zelf, maar ook voor de 19de-eeuwse kunstenaarspraktijk in het algemeen.

Met Canon Europe is in december 2013 een partnership gesloten. Het museum zet steeds meer in op innovatie om wetenschappelijke en educatieve projecten onder de aandacht te brengen. Een innovatieve partner als Canon Europe – marktleider op het gebied van digital imaging - ondersteunt ons bij de verdere ontwikkeling van deze activiteiten.

AkzoNobel is sinds de heropening op 1 mei partner van het restauratieatelier van het museum. Als ‘partner van het restauratieatelier’ wil AkzoNobel bijdragen aan het behoud van het cultureel erfgoed van Vincent van Gogh en zijn tijdgenoten. Daarnaast zal AkzoNobel met het merk Sikkens het Van Gogh Museum adviseren op het gebied van innovatieve en duurzame verfproducten voor de inrichting van het museum.

Ook de leden van de Van Gogh Museum Global Circle en de leden van The Yellow House danken wij voor hun royale

financiële steun en waardevolle adviezen. Dergelijke netwerken van vrienden en steungevers zijn voor het museum onmisbaar.

Tot slot danken wij de leden van onze Raad van Toezicht en de medewerkers van het Van Gogh Museum en De Mesdag Collectie. De steun en het vertrouwen van onze Raad van Toezicht waren in dit enerverende jubileumjaar van grote betekenis. Onze medewerkers hebben zich in 2013 buitengewoon betrokken, met grote kennis van zaken en vooral veel energie voor het museum ingezet. Daarvoor willen we graag de hele staf onze grote dank uitspreken.

We wensen u veel plezier bij het lezen van ons online Jaarverslag 2013.

Axel Rüger
Algemeen directeur

Adriaan Dönszelmann
Zakelijk directeur